

ERMENİLERİN KARABAĞ'DAN GÖÇÜ VE YENİ 'SOYKIRIM' İDDİALARI

İlaha KHANTAMİROVA

-

Analiz No : 2026 / 23

06.05.2026

Ermeniler bu yıl da 24 Nisanı, kendi tarihsel anlatıları çerçevesinde soykırım iddialarının yıl dönümü olarak kutlamaya devam etmiştir. Türkiye ise, 1948 tarihli Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin ne lafzına ne de ruhuna hiçbir şekilde uymayan bu ithamlara kararlılıkla karşı çıkmaktadır.

Tarihsel süreçte, azınlık olarak yaşadıkları topraklar üzerinde hak iddialarından kaynaklanan çatışmaları kendi varlıklarına yönelik bir tehdit olarak değerlendiren ve bu durumu uluslararası kamuoyuna soykırım söylemiyle aktaran Ermeni tarafı, son dönemde yeni bir iddiayı gündeme getirmiştir. Bu çerçevede, Eçmiadzin Katolikosu Karekin II, İkinci Karabağ Savaşı sonrasında Karabağdan Ermenistana kendi rızalarıyla göç eden Ermenilerin soykırıma uğradığı iddiasını ileri sürmüştür[1].

Oysa sahadaki gelişmeler, söz konusu iddiaları destekleyen somut veriler sunmamaktadır. Hem 44 gün süren İkinci Karabağ Savaşı sırasında hem de 2023 Eylül ayında Karabağda gerçekleştirilen anti-terör operasyonlarında Azerbaycan tarafı, sivil Ermeni nüfusun zarar görmemesine yönelik hassasiyetini vurgulamış ve bu doğrultuda resmî açıklamalarda bulunmuştur. Cumhurbaşkanı İlham Aliyev de savaşın Ermeni halkına karşı değil, silahlı unsurlara yönelik olduğunu ve uluslararası hukuk ile ahlaki prensiplere uygun hareket edildiğini defalarca ifade etmiştir[2]. Buna karşılık, savaş sürecinde Ermenistanın Azerbaycana ait olan cephe hattından uzak yerleşim yerlerini hedef alan saldırılar gerçekleştirdiği ve bu saldırılarda sivil altyapının zarar gördüğü çeşitli kaynaklara yansımıştır. Yalnızca, 27 Eylül □□□ Kasım 2020 tarihleri arasında 93 Azerbaycanlı sivil hayatını kaybetmiş, 454 kişi yaralanmıştır. Yaralılar arasında 67 çocuğun bulunması[3] çatışmanın sivil boyutunu daha da ağırlaştırmaktadır.

Bu çerçevede, savaş sonrasında da Azerbaycanın benimsediği yaklaşımda önemli bir değişiklik gözlenmemiş ve Azerbaycan yönetimi, Karabağdaki Ermeni nüfusun güvenliğinin sağlanmasına yönelik taahhütlerini sürdürmüştür. Nitekim, Uluslararası

Adalet Divanı nezdinde görülen Uluslararası Irk Ayrımcılığının Her Türünün Ortadan Kaldırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Ermenistan-Azerbaycan) davası kapsamında 12 Ekim 2023 tarihinde gerçekleştirilen duruşmada Azerbaycan, Karabağdaki Ermenilerin kendi vatandaşları olduğunu ve bu kişilerin haklarının diğer Azerbaycan vatandaşlarıyla eşit şekilde korunacağını bir kez daha vurgulamıştır[4].

Buna karşın, söz konusu taahhütlere ve sahadaki uygulamalara rağmen Karabağdaki Ermeni nüfusun önemli bir kısmı Azerbaycan yönetiminin sunduğu imkânları kabul etmemiştir[5]. İnsani yardım girişimlerine yönelik çeşitli engeller ortaya konulurken, uluslararası kamuoyunda Azerbaycanın bölgedeki Ermenileri temel ihtiyaçlardan mahrum bıraktığı yönünde bir algı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Bu söylem çerçevesinde, bölgede kalmak istemediklerini ve Ermenistana gitmeyi tercih ettiklerini ifade eden nüfusun büyük bölümü, kalmayı seçen sınırlı bir grup dışında, Laçın Koridoru üzerinden güvenli şekilde bölgeden ayrılmıştır. Dikkat çekici olan husus ise, güvenlik ve yaşam koşullarına ilişkin güvencelere rağmen, ayrılan bazı grupların geride bıraktıkları yerleşim alanlarına zarar vermeleri gibi eylemlerin de gözlemlenmiş olmasıdır [6]. Zira, zarar verdikleri bu yerleşim alanlarının 90lı yıllara kadar Azerbaycanlılara ait olduğu da bilinmektedir.

Yukarıda özetlenen gelişmelerin tamamı, son yıllarda uluslararası kamuoyunun ve medyanın doğrudan gözlemi altında gerçekleşmiştir. Bu süreçte yaşananlar, Karabağdaki Ermeni nüfusun bölgeden ayrılışının zorla değil, büyük ölçüde kendi tercihleri doğrultusunda gerçekleştiğini göstermektedir. Nitekim Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan da çeşitli açıklamalarında bu göçün gönüllü niteliğine işaret etmiştir[7]. Buna rağmen, söz konusu gelişmelerin etnik temizlik ya da soykırım olarak sunulmaya çalışılması, sahadaki gözlemlerle örtüşmeyen bir söylem üretildiğini ortaya koymaktadır.

Bu durum, daha geniş bir tartışmayı da beraberinde getirmektedir. Yakın dönemde, çok sayıda görsel kayıt, tanık beyanı ve uluslararası gözlem eşliğinde yaşanan bir sürecin soykırım gibi ağır bir kavramla tanımlanması, 1915 olaylarına ilişkin iddiaların da ne derecede inandırıcı olduğu sorusunu da gündeme getirmektedir. Özellikle, farklı tarihsel olaylara ilişkin benzer nitelendirmelerin hangi kanıtlara dayandığı sorusu, uluslararası hukuk ve tarih yazımı açısından önem taşımaktadır. Bu çerçevede, Karabağ bağlamında da yaşanan gelişmelerin kamuoyu önünde tartışmalı biçimde yorumlanması, daha önceki tarihsel iddiaların da algılanışı üzerinde dolaylı bir etki yaratmaktadır.

Nitekim 1988-1994 döneminde Karabağ ve çevresinde Azerbaycanlı sivillere yönelik gerçekleştirilen Hocalı Katliamı başta olmak üzere birçok olay, bölgesel hafızada derin izler bırakmıştır. Bu olaylara ilişkin tanıklıkların ve belgelerin varlığını sürdürmesine rağmen, güncel söylemde bu geçmişin yeterince dikkate alınmaması, uluslararası tartışmaların seçici bir perspektifle yürütüldüğü yönünde eleştirilere neden olmaktadır.

Sonuç olarak, Karabağdaki son gelişmeler ile bu gelişmelere ilişkin uluslararası söylem arasındaki uyumsuzluk, yalnızca güncel bir siyasi tartışma değil, aynı zamanda kavramların hukuki ve tarihsel kullanımına dair daha geniş bir sorunu da işaret etmektedir. Bu çerçevede, sağlıklı bir değerlendirme için söylemlerden ziyade sahadaki

somut veriler ve uluslararası hukuk normları temel alınmalıdır.

Görsel: The Independent Türkçe

[1] Спустя столетие после геноцида Арцах был обезлюден новыми геноцидными действиями, 2 Mayıs 2026, https://verelq.am/ru/node/172442

[2] Vətən müharibəsi, 2 Mayıs 2026, https://president.az/az/pages/view/azerbaijan/karabakh2

[3] 44 gün sürən Vətən Müharibəsi (II Qarabağ müharibəsi), 2 Mayıs 2026, https://genprosecutor.gov.az/az/page/azerbaycan/i-ve-ii-qarabag-muharibesi/44-gun-suren-veten-muharibesi-ii-qarabag-muharibesi

[4] Public sitting held on Thursday 12 October 2023, at 4 p.m., at the Peace Palace, 2 Mayıs 2026, https://www.icj-cij.org/node/203213

[5] XİN: Azərbaycan Qarabağda yaşayan erməni sakinlərin hüquqlarını ölkə Konstitusiyası əsasında təmin edəcək, 28.04.2026, https://azertag.az/xeber/xin_azerbaycan_qarabagda_yasayan_ermeni_sakinlerin_huquqlarini_olke_kons 2712157

[6] Ethnic Armenian villagers burn houses before Azerbaijan takeover, 28.04.2026, https://www.aljazeera.com/news/2020/11/14/villagers-burn-karabakh-houses-ahead-of-azerbaijan-takeover

[7] Pashinyan calls Nagorno-Karabakh Armenian refugees runaways in argument on metro, 03.05.2026, https://oc-media.org/pashinyan-calls-nagorno-karabakh-armenian-refugees-runaways-in-argument-on-metro/

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: KHANTAMİROVA, İlaha. 2026. "ERMENİLERİN KARABAĞ'DAN GÖÇÜ VE YENİ 'SOYKIRIM' İDDİALARI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2026 / 23. Mayıs 06. Erişim Kasım 23, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Analiz/ERMENILERIN-KARABAG-DAN-GOCU-VE-YENI-SOYKIRIM-IDDIALARI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır